

Føroya symfoniorkestur

Sunnudagin 2. desember kl. 16.00 hefur FSO konsert í Norðurlandahúsinum. Fýra verk eru á skránni. Beethoven, Max Bruch og Jauquin Rodrigo. Nýtt verk eftir Sunnleiv Rasmussen: GRAVE, in memoriam Karsten Hoydal. Solistar koma úr Argentina og Íslandi. 52 tónleikarar eru í orkestrinum. Martin Mouritsen stjórnar.

Tann 2. desember hefur FSO sína 14. konsert í Norðurlandahúsinum, og ikki kann sigast annað enn, at stóran verður tikið til hesa ferð. Eitt tað kendasta og kanska eisini mest spældi, men samstundis mest sigandi symfoniska verkið innan klassiska tónleikaheimin, 5. symfoniin av Ludvig van Beethoven, lagnusymfoniin, saman við kendu violinkonsertini av Max Bruch, eru á skránni. Sum altíð, so roynir FSO at hava eitt føroyskt ella føroyskt íblást verk á skránni. Hesaferð ein kompositión av Sunnleivi Rasmussen; verkið er

skrivað stóra skaldi okkara Karsteni Hoydal, sum doyði fyrr í árinum, til áminningar. Hetta verður sostatt eisini ein konsert, Karsten in memoriam. Fjórða verkið er ein guitarkonsert av spanska tónskáldinum Jauquin Rodrigo.

Ikki minni enn tveir solistar vera við. Soloina í violinkonsertini av Max Bruch spælir violin-snidlingurin Miguel Negri úr Argentina. Hann er næmingur av tí í Føroyum vælkenda Alberto Lysy, og hefur hann verið her áður við Kamerata Lysy. Hin solisturin er guitar-spælarin Pétur Jónasson,

islendingur, sum júst er á konsertferð í New Zealandi, Australia og Onglandi. Hann endar ferð sína við konsertum í Føroyum. Konsertin verður stjórnað av Martini Mouritsen.

Um tónaverkin

Fyrsta verkið á skránni er eftir Sunnleivi Rasmussen og kallast tað Grave, in memoriam Karsten Hoydal.

Karsten Hoydal og Sunnleiv Rasmussen vóru skyldmenn og vinmenn, og við deyða vinmansins hefur Sunnleiv latið seg andbera til eitt minnisverk í tónum. Íblástur til verkið hefur hann fingið

úr tí dámi, sum er yvir yrking Karstens: **Mikið varð mær givið.** Men tematiska tilfarið er eitt lag, sum Sunnleiv gjørdi til yrkingina hjá Karsteni **«Út frá grýttum ströndum»**. Verkið er fyri 22 strúkarar, ein klarinett og klokkspæl. Við at býta strúkararnar upp í bólkar og lata tematiska evnið flyta ímillum hesar, viðhvørt bert sum partur av lagnum og í ymskum tempi, byggir hann verkið upp og manar fram ein katedralan, men samstundis ein álvarsligan, passiuskendan dóm. Hugvekjandi ljómar í óvanligari samanseting, eins og tá skyldmaður hansara, sáli, leikti við orðaspæli sum **«syngjandi grót»**.

Siðani trinur inn á pallin Pétur Jónasson, kendur guitar-spælar, sum saman við FSO framførir tann vælkenda 2. satsin úr guitarkonsert av Jauquin Rodrigo. Hesin var spáni-óli. Gjördist blindur bert fýra ára gamal. Høvdur skrivað hóp av verkum, serliga fyri tjóðarinstrument spáni-óla, guitarin. Satsurin gongur spakuliga, men er hugtakandi vakur.

Seinasta verkið undan steðginum er violinkonsertin hjá Max Bruch í g-moll. Hon kann av røttum nevast ein perla — ein gimsteinur — millum tey verk, sum skrivað eru fyri violinina. Serliga tann frágæra vakri miðsatsurin; kanska tað inniligasta, nakrantíð skapað á hesum øki. Hesin satsurin, **adagio**, er aðalkjarnin í konsertini. Temaið er eyms og blitt. Konsertin er sum spottin úr violinini sjálvari. Hvørt takt syngur, og hvørt **«lop»** liggur so sera væl fyri á instrumentinum.

Sum sagt, so er kjarnin í konsertini miðsatsurin; teir báðir umliggjandi allegrosatsirnir eru stuttir, men sera virtuosir fyri solistin.

Violinkonsertin byrjar við einum heldur sorgbliðum lag í orkestrinum, har solisturin svarar aftur við rættliga frium spæli, eins og kadansukent. Hetta spælið verður snøggliga avbrotið av einum sera fætum og mergjaðum lag, sum solisturin tekur við og tráheldur um við sera snidligum **«lopm»** mestsum allan satsin; bert eina stutta løtu stingur seg upp ímillum eitt litlið yndisligt lag. At enda verður vent aftur á tað sorgbliða lagið, vit hoyrdu í byrjanini. Eisini hesaferð svarar einleikarin aftur við rættliga kadansukendum spæli. Satsurin fjarar burtur úr oyrum og verður uttan steðg bundin at tí langsama satsinum við teim kenslubornu og ljómvøkru løgunum. Meðan tað inniliga høvuds-temaið ljómar úr soloinstrumentinum, verður siðutemaið borið fram av orkestrinum, umgert av snidligum **«lopm»** og **«frasum»** av solistinum.

Í seinasta satsinum verða tvey lög sett upp í móti hvørjum øðrum. Tað dansikenda høvuds-temaið móti tí mergjaða og sterka siðutemanum. Men dansikenda lagið er áhaldandi og kemur aftur og aftur í ymsum tónartum og ger nærur í ovfarakæti og næstan í sigursrúsi enda á hesi konsert.

Ludvig van Beethoven, symfoni nr. 5, Lagnusymfoniin

Hon var frumframferð í 1808, og áriníð av hesum verki var frá byrjan av óvanligt. Tað kendist beinanvegin, at her var nakað, sum skaraði framúr; og aftan fyri hetta verk stóð ein andans risi. Sum talaði eitt so mergjað og sannførandi mál, at tú beinanvegin hámetti og skilti hann. Tann serstaki og sjálvsagdi greidleikin í verkinum hefur, hóast

stórlæti og tign, gjørt hesa symfoniina til ta kendastu og av fólki flest best umtóku av øllum symfoniunum.

Á fólkamunni ber hon navnið lagnusymfoniin. Navnið kemst av, at Beethoven, sum kom fyri ta tungu lagnu at gerast deyvur, um temaið í fyrsta satsi skal hava sagt: **«Soleiðis bankar lagnan á hurðina»**. Henda útsøgn er eyðmerkt. Hóttandi ljóða hesi lagnusløg gjøgnum allan satsin, sum ein gessigur kampur, at øll lyndis- og -eyðkenni berast saman í hesum lagnustreymfirði. Sum ein miskunnarleysur ódnarstormur er livsgongdin; mildari kenslur royna at sleppa fram, men verða trokaðar burtur av lagnunnar náðileysu framferð.

Ein heilt annar heimur kennist í øðrum satsi, ein andante con moto. Eitt frágæra vakurt lag verður spælt; fyrst av teim djúpu strúkarunum. Samstundis leggja blásararnir upp í við einum marsjkendum lag, sum broytist til eitt sigurslag. Í ymsum búnum stinga hesi bæði lögini seg upp í satsinum, gevandi skiftandi kenslur, tó alla tíðina jättandi, tónandi av eyddu og vakurleika.

Triði satsurin byrjar við einum lag, sum kemur úr myrkasta skotinum hjá bassinstrumentunum og roynir at bróta seg fram. Men ófrættaðamurin úr fyrsta satsinum við lagnusløgnum liggur aftanfyrir og lúrir, hóast í øðrum líki. Sum á leistum trílvar temaið seg fram; lagnuslögini ljóða hóttandi og hørð, og siðani kámost tey burtur í fjarleikanum. Nú hoyrist eitt dansilag, sum bassarnir skipa; eitt ovfarakæti, sum kennist næstan óhugnaligt í hesum sambandinum; hetta bliknar tó burtur og hvørur. Aftur trílva seg fram teir dökku tónarnir úr byrjanini; lagnutemaið hoyrist aftur, men bleikari og deydligari enn áður. Ein lagnutungur og ófrættaður dómur breiðir seg, ein óttafullur spenningur. Men burtur úr hesum myrki brýtur seg fram, eins og **«sól»** úr sortaskýggja, við eini upprunamegi ein sigursfagnaður. Tað æviga temaið, **«úr myrkrinum í ljósið»**.

Og sum ein sigurssongur fyri at hava vunnið á øllum døprum lagnukreftum fer satsurin fúkadri fram móti endanum eins og í einum ótemjandi kapplopi.

Íslendingavinir

Øll eru vælkomin til hugnakvøldið hjá okkum 1. desember í javnaðarhølundum á Argjum.

Vinarliga Njáll Sigurjónsson